

Rannsóknarstofnun Kennaraháskóla Íslands

Mat á Seyðisfjarðarskóla

Ingvar Sigurgeirsson
Guðrún Karlsdóttir

Maí 2003

Efnisyfirlit

Bls.

Formáli	3
Inngangur	4
Um skólann	5
Helstu niðurstöður	
Námskrá og kennsla	6
Námsmat	8
Skólanámskrá	8
Heimanám	9
Sérkennsla	9
Stjórnun	9
Þróunarstarf og umbætur	11
Starfsandi og skólabragur	12
Viðhorf foreldra til skólans	13
Foreldrasamstarf	13
Viðhorf nemenda til skólans	14
Félagsstarf	16
Umhverfi og aðstaða	17
Endurmenntun starfsmanna	18
Stuðningur sveitarfélags	19
Samstarf við skólaskrifstofu	19
Annað	19
Samantekt: Sterkar hliðar	20
Samantekt: Veikar hliðar	21
Ýmsar athugasemdir	21
Umræða og tillögur	22
Heimildir	25
Viðauki 1: Niðurstöður úr könnun meðal foreldra	
Viðauki 2: Niðurstöður úr könnun meðal nemenda	

Formáli

Með bréfi dagsettu 19. febrúar 2003 fól menntamálaráðuneytið Rannsóknarstofnum Kennaraháskóla Íslands að gera úttekt á starfsemi Seyðisfjarðarskóla. Í bréfi ráðuneytisins var úttektaraðilum falið „m.a. að leggja mat á stjórnun, kennsluhætti, námsmat, aðstöðu, samskipti innan skóla og við aðila utan skólans, þjónustu við nemendur og starfsfólk, þróunarstarf og umbætur í skólastarfi“.

Gert var ráð fyrir því að byggt yrði á „gagnaöflun frá skólanum, heimsóknum úttektaraðila í skólann og á því sjálfsmati sem fram hefur farið í skólanum. Úttektaraðilar nota þær aðferðir við úttektina sem best þykja henta hverju sinni, s.s. spurningalisti, einstaklings- og hópviðtöl og mat á fyrrliggjandi gögnum. Úttektaraðilar skulu eiga viðtöl við skólastjóra og aðra stjórnendur og fulltrúa eftirtalinna: kennara, annars starfsfólks, nemenda, skólanefndar og aðila utan skólans eftir því sem tilefni gefst og aðstæður leyfa“.

Rannsóknarstofnun Kennaraháskólans fól okkur undirrituðum að annast þetta verkefni og höfum við leitast við að leysa það í samræmi við ofangreinda lýsingu. Skýrsluhöfundar unnu saman að gagnaöflun en Ingvar er aðalhöfundur þessarar lokaskýrslu. Með skilum á henni er verkefninu lokið af okkar hálfu. Starfsfólk og fræðslumálaráðsfulltrúum (skólanefndarmönnum) var gefinn kostur á að gera athugasemdir við lokadrög skýrslunnar. Við færum starfsmönnum Seyðisfjarðarskóla bestu þakkir fyrir greiðvikni og gott samstarf, sem og öðrum viðmælendum. Það er von skýrsluhöfunda að skýrslan komi skólanum að notum við að bæta skólastarfið enn frekar.

Menntamálaráðuneytinu og Rannsóknarstofnun þökkum við fyrir að hafa fengið að glíma við þetta verkefni sem hefur reynst okkur áhugavert og lærðómsríkt. Þá þökkum við dr. Allyson Macdonald forstöðumanni Rannsóknarstofnunar Kennaraháskólans góða aðstoð, hvatningu og aðhald.

Inngangur

Matsverkefni það sem gerð er grein fyrir í þessari skýrslu var unnið í samræmi við þau fyrirmæli sem fram koma í bréfi menntamálaráðuneytisins og gerð var grein fyrir í formála.

Skýrsluhöfundar heimsóttu skólann 1. og 3. apríl 2003 og ræddu við skólastjórnendur, kennara, aðra starfsmenn, foreldraráð, stjórn foreldrafélags og skólanefnd. Þá var skólinn skoðaður undir leiðsögn skólastjórnenda. Annar skýrsluhöfunda átti aftur viðtal við skólastjórnendur 23. maí og ræddi þá einnig við bæjarstjóra og starfsfólk á Skólaskrifstofu Austurlands.

Skýrsluhöfundar lögðu spurningalista fyrir nemendur í 5. til 10. bekk og einnig var spurningalisti sendur öllum foreldrum í sömu viku. Heimtur voru ágætar. Alls skiliðu 99 foreldrar af 115 svörum við könnuninni eða 86,1%. Svör fengust frá 60 af 68 nemendum í 5. til 10. bekk eða 88,2%. Helstu niðurstöður úr þessum könnunum eru birtar í viðaukum. Drög að spurningalistum voru send skólastjórnendum til umsagnar áður en frá þeim var gengið.

Matskýrsla þessi byggir einnig á greiningu á ýmsum gögnum frá skólanum sem stjórnendur hans létu góðfúslega í té eða bentu á. Má þar nefna skólanámskrá, foreldrabréf og námsmatsgögn. Þá fengu skýrsluhöfundar aðgang að gögnum sem aflað var í tengslum við sjálfsmat skólans. Einkum ber að nefna svör foreldra við ýmsum spurningum um viðhorf til skólans sem 54 foreldrar svöruðu á foreldradagi í nóvember 2002. Þá höfðu skýrsluhöfundar aðgang að könnun sem lögð var fyrir starfslið og nemendur í nóvember 2002, sem og könnun sem einn af kennurum skólans lagði fyrir foreldra á síðasta skólaári (Díana Huld Pálsdóttir 2002). Loks skal nefna heimasíðu skólans.

Í þessari skýrslu verður fyrst gerð stutt grein fyrir skólanum. Þá fylgja kaflar þar sem gerð er grein fyrir helstu niðurstöðum. Fyrst er vikið að niðurstöðum sem varða nám og kennslu, kennsluaðferðir, námsmat, skólanámskrá, heimanám og sérkennslu. Þá eru kaflar um stjórnun, þróunarstarf, starfsanda og skólabrag, viðhorf foreldra til skólans, foreldrasamstarf, viðhorf nemenda til skólans, félagsstarf, umhverfi og aðstöðu, endurmenntun starfsmanna, stuðning sveitarfélags og samstarf við skólaskrifstofu. Þá eru birtar samantektir yfir þau atriði sem talin eru til sterkra hliða skólans og veikra. Loks er kafli þar sem niðurstöður eru ræddar og tillögur gerðar um æskilega þróun skólastarfsins. Í viðaukum eru birtar helstu niðurstöður úr könnunum sem gerðar voru með spurningalistum sem lagðir voru fyrir foreldra og nemendur.

Um skólann

Í Seyðisfjarðarskóla eru á þessu ári 115 nemendur í sjö bekkjardeildum. Nemendum hefur fækkað talsvert á undanförnum árum og er samkennsla í sex árgöngum (2.-3. bekk, 5.-6. bekk og 7.-8. bekk). Bekkjardeildir í skólanum eru kenndar við liti: fjólublár (1. bekkur), gulur (2. og 3. bekkur), grænn (4. bekkur), rauður (5. og 6. bekkur), bleikur (7. og 8. bekkur), brúnn (9. bekkur) og appelsínugulur bekkur (10. bekkur). Fækkun nemenda hefur valdið starfsliði og aðstandendum skólans talsverðum áhyggjum.

Skólinn starfar í sex byggingum sem standa bíðum megin við Suðurgötu í miðbæ Seyðisfjarðar. Elsta húsið, sem byggt er 1907, er í daglegu tali kallað Gamli skóli og hýsir það nemendur í 7.-10. bekk. Í Gamla skóla eru auk almennra kennslustofa: skrifstofa, vinnuaðstaða kennara og hjúkrunarfræðings, kennarastofa, skólasafn og tölvuver, auk fjölnastofu þar sem m.a. er kennd textílmennt. Snemma á níunda áratug var hafist handa við að reisa nýja skólabyggingu. Því verki hefur ekki verið lokið en áfangi tekinn í notkun 1986. Þetta hús er kallað Nýi skóli og er yngstu nemendum kennt þar. Ekki liggja fyrir áætlanir um áframhaldandi byggingu skólans. Smíðar eru kenndar í sérstakri kennslustofu sem stendur fyrir aftan Nýja skóla (smíðahúsið er í raun hluti af nýbyggingunni). Íþróttir eru kenndar í nýju og glæsilegu íþróttahúsi, en þar er auk íþróttat- og líkamsræktaraðstöðu, bráðabirgða-aðstaða til heimilisfræðikennslu. Þar er einnig samkomu- og kvíkmyndasalur sem skólinn hefur aðgang að. Skólinn hefur aðgang að Sundhöll Seyðisfjarðar sem einnig er á lóðinni. Tónmennt er kennd í Tónlistarskólanum.

Við skólann starfa 13 kennarar í meira en hálfu starfi og eru níu þeirra með kennaramenntun. Þeir leiðbeinendur sem eru í fullu starfi við skólann eru með ágæta menntun. Tveir eru leikskólakennrar, sá þriðji er þroskabjálfí og sá fjórði hefur lokið háskólagráðu og er að ljúka kennsluréttindanámi. Kennaraskipti hafa verið nokkuð tíð á liðnum árum en að undanförnu hefur stefnt í talsvert betra horf í þessum efnum.

Aðrir starfsmenn eru tveir skólaliðar, einn stuðningsfulltrúi í 75% starfi, húsvörður, ritari í 50% starfi og fjórir stundakennrar sem kenna frá fimm til tíu stundum á viku. Skólahjúkrunarfræðingur kemur í skólann einu sinni í viku.

Skólasel er við skólann fyrir yngstu nemendurna og nýta 15 börn sér það. Umsjónarmaður Skólasels er í 50% stöðu og stuðningsfulltrúi í 25% stöðu.

Skólinn sækir sérfræðibjónustu til Skólaskrifstofu Austurlands.

Helstu niðurstöður

Námskrá og kennsla

Mat stjórnenda, starfsmanna, sem og annarra sem við var rætt, var að skólinn væri vel mannaður og kennslan yfirleitt með ágætum. Einkum var látið vel af byrjenda-kennslunni. Þá var talið vel staðið að kennslu í mörgum greinum á mið- og ungingastigi.

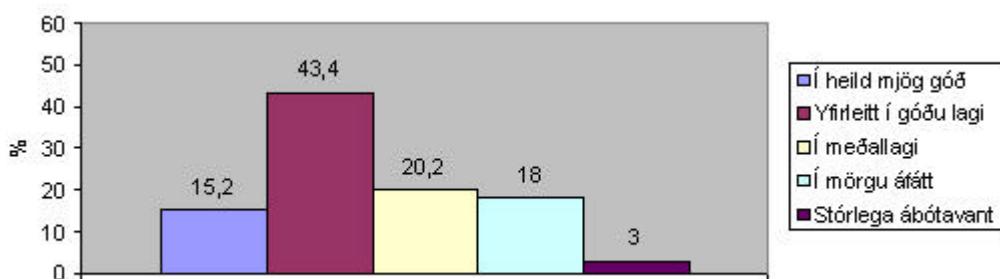
Skyrsluhöfundar eru sammála því að byrjendakennsla í skólanum sé góð. Hún ber merki áhuga og faglegs metnaðar. Kennrarar leggja áherslu á virkar kennsluaðferðir og gott samstarf við foreldra (sjá síðar í þessari skýrslu). Áhersla er m.a. lögð á svokallaða söguðferð, en hún byggist á virkri þáttöku nemenda, skapandi starfi og sambættingu margra námsgreina (sjá t.d. Ingvar Sigurgeirsson 1999:152-156). Umhverfið í yngri deildunum er litríkt og hvetjandi. Gott samstarf er við leikskólann og rækt við það lögð.

Kennsla eldri nemenda stendur ágætlega í mörgum greinum þó í heild standi kennslan á þessu stigi veikar en byrjendakennslan. Mest sýnist byggt á bekkjarkennslu og engin gögn eða athuganir sem gerðar voru benda til þess að mikillar fjölbreytni gæti um kennsluaðferðir. Viðhorf nemenda til náms- og kennslu eru ekki nægilega jákvæð sem bendir til að þessi ályktun eigi við rök að styðjast. Einkum eru viðhorf nemenda í 7., 8. og 9. bekk neikvæð (sjá nánar í kafla um viðhorf nemenda síðar í þessari skýrslu).

Sem dæmi um kennslu sem stendur um margt sterkt í eldri deildunum má nefna upplýsingamennt, en áhersla er lögð á að vanda til hennar og sýnist um flest ágætlega að henni staðið. Skólinn var á sínum tíma í fararbroddi í þessum efnunum. Þess ber þó að geta að upplýsingamennt er að mestu bundin við sérstaka tíma á stundatöflu og fléttast lítið inn í kennslu annarra greina eins og áhersla er lögð á í nýri aðalnámskrá (Aðalnámskrá grunnskóla: Almennur hluti 1999:18).

Í spurningalistakönnun var spur um skoðun foreldra á kennslunni í Seyðisfjarðarskóla þegar á heildina væri litið og töldu 58 (58,6%) hana góða, 20 (20,2%) að hún væri í meðallagi og 21 (21,2%) að henni væri í mörgu áfátt eða ábótavant.

Álit foreldra á kennslu

Þegar foreldrar voru spurðir um afstöðu sína til kennslu í einstökum greinum reyndust viðhorf þeirra til námsgreina mjög mismunandi. Þau voru jákvæðust til kennslu í smíðum, dönsku, íþróttum, stærðfræði og upplýsingatækni (tölvukennslu).

Smíðarnar skera sig raunar talsvert úr hvað jákvæð viðhorf varðar. Tæp 90% foreldra lýstu jákvæðum viðhorfum til smíðakennslunnar. Við skólann starfar menntaður smíðakennari og er aðstaða til smíðakennslu viðunandi. Góður bragur var í smíðatíma sem annar skýrsluhöfunda heimsótti. Í spurningalistakönnun meðal nemenda kom einnig fram að smíðar voru meðal vinsælustu námsgreinanna (næst vinsælastar á eftir íþróttum). Óvinsælustu greinarnar voru samfélagsfræði, stærðfræði og náttúrufræði (sjá nánar síðar í þessari skýrslu).

Sérstaka athygli vekur einnig hve jákvæð viðhorf koma fram til dönsku og eru þau jákvæðari en mælst hafa í flestum öðrum skólum sem starfsmenn Rannsóknarstofnunar Kennaraháskólangs hafa metið. Alls lýstu 76% foreldra jákvæðum viðhorfum til dönsku kennslunnar. Í könnun skýrsluhöfunda meðal nemenda kom í ljós að danska er uppáhaldsnámsgrein margra nemenda, sem því miður er óvenjulegt í skólum hér á landi. Þegar nemendur voru spurðir í hvaða námsgrein þeir fengju besta kennslu fékk danska flestar tilnefningar.

Vegna fækkunar nemenda hefur verið gripið til samkennslu aldurshópa í sex árgögum og hefur ekki verið nægileg ánægja með það, einkum í eldri árgöngunum. Mikilvægt er að kennrar, sem ekki eru vanir samkennslu, fái eða sækji sér ráðgjöf um einstaklingsbundna kennsluhætti. Annars er hætta á að kennslan missi marks. Ákveðið hefur verið að stefna að því að bæta úr þessu á næsta skólaári.

List- og verkgreinar, aðrar en smíðar og íþróttir, standa heldur veikt í skólanum.

Heimilisfræði er í ár aðeins kennd upp í 4. bekk. Þá geldur kennslan þess hversu aðstæður til hennar eru slæmar (sjá síðar í þessari skýrslu). Viðhorf margra foreldra til kennslunnar í greininni eru neikvæð og líta 37 þeirra (39,8%) svo á að henni sé áfátt eða ábótavant 16 (eða 17,2%) hafa ekki skoðun á þessu, 31 (33,3%) telur að hún sé í góðu lagi og 9 (9,7%) að hún sé í heild mjög góð.

Handmennt (textílmennt) og myndmennt hafa verið á hendi umsjónarkennara og hefur það mælst misvel fyrir.

Áriðandi hlýtur að teljast að búa betur að þeim list- og verkgreinum sem veikt standa og ætti að verða forgangsverkefni. Þess skal getið að menntaður handmenntakennari mun taka til starfa við skólann næsta skólaár og eru vonir við það bundnar.

Lífsleikni er kennd í skólanum, en eins og í mörgum öðrum skólum vefst kennsla þessarar greinar fyrir mörgum kennurum, m.a. vegna skorts á námsefni og leiðbeiningum.

Framboð á valgreinum er með minna móti og er brýnt að leita leiða til að bæta úr því. Ráðstafanir hafa verið gerðar til að bjóða nemendum fjölbreyttara val á næsta skólaári.

Í viðræðum við kennara kom fram að nýta mætti umhverfi skólans (náttúru, byggð, fjöll, læki, ár, fjöru, húsín, atvinnulíf, menningu) meira í kennslu en gert væri og er eindregið mælt með því að það sé gert, enda býður umhverfið upp á gnótt tækifæra til vettvangsathugana og útíkennslu.

Nemendur í 9. bekk efna á hverju ári til spurningakeppni meðal fyrirtækja í bænum og koma kennrar og foreldrar einnig að þessu viðfangsefni með virkum hætti. Þessi keppni er dæmi um gott framtak á þessu sviði.

Í viðræðum við starfslið og við athugun á gögnum komu fram ýmsir fleiri áhugaverðir viðburðir í skólalífinu. Má þar nefna sumarbústaðaferðir, leiksýningar, leiðangra, vettvangsferðir, skólastemmánir, fræðslufundi fyrir foreldra, maraþonkennslu, vorhátið og hjólrreiðadag. Allt þetta stuðlar að æskilegri fjölbreytni í skólastarfinu.

Í viðræðum við foreldra og í spurningalistakönnun komu fram áhyggjur af forfallakennslu og talið að ekki væri nægilega vel að henni staðið. Þá töldu nokkrir foreldrar að forföll kennara væru óeðlilega tíð. Rétt er að taka fram að mat stjórnenda skólans er að þessi gagnrýni eigi ekki við rök að styðjast og er það mat þeirra að forföll á þessu skólaári hafi verið svipuð og á fyrri árum.

Námsmat

Í skólanum er notað svokallað þriggja anna kerfi, sem felur í sér að nemendum er gefinn vitnisburður í nóvember, febrúar og að vori. Upplýsingakerfið Stundvísi er notað til að skrá og birta einkunnir og umsagnir og telja stjórnendur það nýtast skólanum vel. Yngstu nemendum eru eingöngu gefnar umsagnir en vitnisburður eldri nemenda að mestu í formi talnaeinkunna.

Stjórnendur og kennrar eru sáttir við námsmatsaðferðir skólans. Fyrir þremur árum var ráðist í endurskoðun á námsmatsaðferðum og var það talið hafa skilað góðum árangri. Í yngstu bekkjunum er lögð áhersla á stöðugt námsmat og að miða matið við framfarir hvers einstaklings.

Skyrsluhöfundum sýnist ágætlega staðið að námsmati í skólanum. Mælt er með því að kennrar eldri nemenda noti umsagnir meira en gert er, auk talnaeinkunna.

Niðurstöður samræmdra prófa hafa að mati stjórnenda verið viðunandi í 10. bekk en árangur nemenda á samræmdum prófum í 4. og 7. bekk hefur verið lakari og hefur verið óánægja með það. Starfslið skólans er eindregið hvatt til að fara betur í saumana á þessum niðurstöðum og setja sér og nemendum markmið með hliðsjón af því. Með tilliti til árangurs margra skóla á Austurlandi sýnist vel koma til greina að setja markið hærra en nú er gert.

Skólanámskrá

Seyðisfjarðarskóli hefur gefið út skólanámskrá og er hún skilmerkilega fram sett. Ákvæði eru um flest þau atriði sem eðlilegt er að setja í skólanámskrá. Könnun meðal foreldra sýndi að meirihluti foreldra (88 eða 88,9%) hafði kynnt sér námskrána talsvert eða mjög vel. Nokkrir smáhnökrar eru á framsetningu og frágangi í skólanámskránni sem er til baga og er starfslið hvatt til að baeta úr því við næstu útgáfu.

Heimanám

Í skólanámskrá er lögð áhersla á heimanám (Skólanámskrá Seyðisfjarðarskóla, bls. 18). Þar segir m.a.

Heimanám gerir öllum börnum gagn. Vel skipulagt heimanám styður við námið í skólanum og eflir sjálfsögun og ábyrgð á námi.

Í Seyðisfjarðarskóla er sá vandi að einn af kennurum skólans virðist fara sínar eigin leiðir í þessum efnum. Afar áriðandi er að kennrar skólans séu samtaka og fylgi stefnu skólans að þessu leyti.

Í spurningalistakönnun meðal foreldra voru þeir beðnir að taka afstöðu til þess hvort heimavinna væri hæfileg, of mikil eða of lítil og töldu 72 (72,7%) foreldra hana oftast hæfilega, 12 (12,1%) töldu hana of mikla en 15 (15,2%) að hún væri of lítil. Þetta síðastnefnda viðhorf tengdist unglungastigini einvörðungu. Sem dæmi má nefna að tú (70,1%) af fjórtán foreldrum barna í sjöunda og áttunda bekk sem svöruðu töldu heimavinnu of litla.

Sérkennsla

Proskaþjálfi gegnir stöðu sérkennara og veitir hann einstaklingsbundna aðstoð og sinnir nemendum inni í bekk. Mat stjórnenda og starfsmanna er að vel sé staðið að sérkennslu við skólann.

Ýmis greinandi próf eru lögð fyrir nemendur í 1.-7. bekk til að fylgjast með stöðu þeirra og framförum, m.a. skimunarpróf í lestri, stærðfræðipróf og hreyfiproskapróf.

Á unglungastigi (7.-9. bekk) hefur verið gripið til þess ráðs að setja þá nemendur sem veikast standa í sérstakan hóp sem kenndur er við opinn skóla og fá þeir aðstoð í íslensku og stærðfræði. Starfsmenn voru sammála um að þessi tilhögun hefði gefist vel og haft jákvæð áhrif.

Nemendaverndarráð starfar við skólann.

Stjórnun

Núverandi stjórnendur skólans hafa stýrt honum frá 1991 og hafa þeir með sér skýra verkaskiptingu. Í viðtolum við skýrsluhöfundu báru starfsmenn skólans báðum stjórnendum vel söguna í flestum atriðum. Jákvað viðhorf til þeirra koma einnig fram í könnun sem gerð var í tengslum við innra mat skólans í nóvember 2002 (Grunn-Skólarýnir: Forsendur 2002, bls. 1 og 22). Í viðræðum við skýrsluhöfundu nefndu starfsmenn að gott væri að leita til stjórnenda. Starfsmenn töldu að þeir hefðu þau áhrif á starf skólans sem eftirsóknarvert væri og að skólanum væri lýðræðislega stjórnað. Þá töldu starfsmenn að stjórnendur fylgdust vel með og gripu vel inn í agavandamál þegar á þyrfti að halda. Margir lögðu áherslu á að skólastjóri bæri gott traust til starfsmanna. Helst var gagnrýnt að skólastjóri mætti vanda sig betur við að koma fram fyrir hönd skólans og eins mætti hann leggja betur eyru við röddum foreldra. Þá var nefnt að skólastjórnendur mættu hrósa starfsmönnum meira þegar við atti.

Kennarafundir eru einu sinni í viku og var um flest vel af þeim látið. Kennarafundirnir tryggðu m.a. að upplýsingar bærust vel til starfsmanna. Þó var gagnrýnt að fundir væru oft auglýstir án dagskrár.

Mjög vel er látið af störfum aðstoðarskólastjóra og voru stjórnendur taldir vinna vel saman („þeir bæta hvor annan upp“).

Skiptar skoðanir voru um stjórnun skólangs þegar rætt var við aðila utan hans. Í skriflegri könnun meðal foreldra kom einnig fram talsverð óánægja með skólastjóra en þar var spurt um skoðun foreldra á stjórnun skólangs. Aðeins 34 (35%) treystu sér til að lýsa jákvæðum viðhorfum til stjórnunar skólangs en 42 (43,3%) töldu stjórnun í mörgu áfátt eða stórlega ábótavant (22 eða 22,7% höfðu ekki skoðun). Í svörum margra foreldra við spurningu um hvað helst gæti orðið til að efla skólanum viku sautján foreldrar að nauðsyn þess að breytingar yrðu á stjórnun hans. Sambærilegar athugasemdir komu fram í viðbótarathugasemendum sem foreldrar gátu gert í þessari könnun.

Meðal þess sem foreldrar gagnrýndu var að ekki væri nægilega fast tekið á ýmsum málum eða þeim ekki fylgt nægilega eftir (dæmi voru nefnd um eineltismál, sem seint hafði verið tekið á, reykingar starfsmanna á skólalóð sem ekki hafði verið látið af og kennari hefði verið láttinn komast upp með að skila ekki vikuáætlunum). Þá þyrfti skólastjóri að fylgjast betur með. Nokkrir nefndu að stjórnun þyrfti að vera faglegri. Þá þyrftu skólastjórnendur að sýna meiri áhuga á foreldrasamstarfi (sjá einnig síðar í þessari skýrslu). Loks var nefnt að formfestu vantaði í skólastarfið (t.d. í tengslum við skólastuningar og skólaslit). Brýnt er að fram komi að margir töldu að þrátt fyrir þessa gagnrýni væri nú betur tekið á málum en fyrr hefði verið.

Nokkrir viðmælenda töldu að ögn vantaði á að skólastjóri veitti nægilega faglega leiðsögn. Loks má nefna gagnrýni á framkomu skólastjóra í garð nokkurra nemenda þar sem talið var að gengið hefðið verið fram af of mikilli hörku.

Umfangsmeiri úttekt þarf til að ganga úr skugga um hvort ofangreind gagnrýni á við full rök að styðjast. Engu að síður er ljóst að tilvist hennar veikir skólastjórn og skaðar skólanum. Skýrsluhöfundar telja að það væri skólastarfi til framdráttar ef skólastjóri gengi fram af meiri ákveðni. Miklu varðar að skólastjóri sé sýnilegur og ýmsir viðmælendur nefndu að talsvert vantaði á þetta. Sem dæmi um aðgerðir sem líklegar eru til að styrkja stöðu skólastjóra eru formlegar skólastuningar og skólaslit. Eins má mæla með útgáfu fréttabréfs fyrir foreldra. Enn vantar talsvert á að hægt sé að nota heimasíðu skólangs í þessu skyni því athuganir sýna að aðeins hluti foreldra nýtir sér slíkt efni. Almennt má ætla að það yrði skólastarfi til góðs ef skólastjóri hefði sig meira í frammi.

Nemendur í 5. til 10. bekk voru í spurningalistakönnun spurðir um samskipti sín við skólastjóra og aðstoðarskólastjóra og voru flestir þeirra sem afstöðu tóku jákvæðir í þeirra garð.

Eins og síðar verður vikið að í þessari skýrslu er það skoðun skýrsluhöfunda að það myndi styrkja skólanum verulega, sem og stöðu skólastjóra, ef samstarf við foreldra yrði sett á oddinn af meiri krafti en nú er, og áhersla lögð á að hlusta eftir röddum þeirra, einkum þeirra sem neikvæðir eru í garð skólangs (sjá einnig síðar í þessari skýrslu).

Próunarstarf og umbætur

Nýbreytni í Seyðisfjarðarskóla er einkum á þremur sviðum. Í fyrsta lagi má nefna byrjendakennsluna þar sem unnið er að því að koma á virkum kennsluháttum og efla samstarf við foreldra og leikskóla. Í öðru lagi uppbygging upplýsingamenntar sem kennslugreinar við skólann og í þriðja lagi áatak til innra mats eða sjálfsmats.

Þegar hefur verið vikið að byrjendakennslunni og upplýsingamenntinni. Við sjálfsmat skólans hefur verið stuðst við matstækin Skólarýni og Kanna sem þróuð hafa verið af starfsmönnum í Háskólanum á Akureyri (sjá Pétur Böðvarsson 2002). Foreldrar, nemendur og starfsmenn hafa tekið þátt í könnunum og er úrvinnsla þeirra framundan. Skipaður hefur verið matshópur til að sinna þessu verkefni, sem einkum er byggt á spurningalistum og greiningu gagna.

Miklar vonir eru bundnar við innra matið og var það skoðun margra, bæði starfsmanna, sem og annarra sem rætt var við, að vel hefði verið unnið í þessu verkefni og að það hefði styrkt skólastarfið.

Skyrsluhöfundar taka undir það að sjálfsmatsverkefnið skapar margháttuð tækifæri til að brjóta til mergjar ríkjandi vinnubrögð og ferla og endurmeta þá. Við skoðun á matstækinu vakti þó athygli að tækið virðist ekki nægilega traust í öllum atriðum. Pannig eru margar þær spurningar sem kannanir byggjast á torskildar eða margræðar sem skapar fjölmörg álitamál við úrvinnslu. Þá eru spurningar mjög margar – raunar svo margar að enginn vegur er að vinna úr þeim öllum sem skyldi. Ástæða sýnist til að benda starfsmönnum skóla á mikilvægi þess að nota tæki sem þetta með sveigjanlegum og gagnrýnum hætti, því þrátt fyrir þessa annmarka hefur það marga góða kosti. Eins varðar miklu að áhersla sé lögð á skilvirkni og jafnóðum unnið skipulega úr þeim athugunum sem gerðar eru. Litlum tilgangi bjónar að afla upplýsinga og draga það að grundskaða þær og greina og draga af þeim ályktanir.

Í könnun meðal starfsmanna, sem gerð var í tengslum við innra mat skólans í nóvember 2002, kemur fram að þverfaglega samvinna kennara er lítil (Grunn-Skólarýnir: Forsendur 2002, bls. 13). Mælt er með því að hún verði aukin.

Starfslið skólans hefur mótað áætlun fyrir eineltismál, sem og aðgerðaáætlun vegna hugsanlegra áfalla.

Í könnun sem gerð var meðal starfsmanna í tengslum við innra mat skólans í nóvember sl. töldu aðeins tveir af tólf sem svoruðu að fram færi í skólanum formlegt og virkt nýsköpunarstarf að frumkvæði skólans (Grunn-Skólarýnir: Forsendur 2002, bls. 6). Fleiri gögn úr þessari könnun staðfesta þessa mynd. Þá má nefna að skólinn hefur aðeins einu sinni sótt um styrk úr þróunarsjóði en fékk ekki þar sem viðfangsefnið (fullorðinsfræðsla fatlaðra) var talið utan verksviðs sjóðsins. Ástæða er til að hvetja starfslið skólans til að bera sig eftir þróunarstyrkjum. Skólinn hefur á að skipa starfsmönnum sem eru vel færir um að leiða skipulegt þróunarstarf.

Eins og fyrr er vikið að gefa aðstæður á Seyðisfirði tilefni til fjölmargra áhugaverðra viðfangsefna sem tengjast náttúru, sögu, samfélagi, atvinnuháttum og byggð í fortíð, nútíð og framtíð.

Starfsandi og skólabragur

Starfsfólk skólans er mjög ánægt með starfsandann í skólanum. Nefnt var að mikil samheldni væri í starfsmannahópnum. Þar bæri engan skugga á. Margir lögðu áherslu á jafnræðisleg samskipti og sumir líktu hópnum við stóra fjölskyldu. Auðvelt væri að leita til starfsfélaga og stjórnenda og allir af vilja gerðir til að hjálpast að.

Mat flestra var að skólabragur væri allur með ágætum og samskipti starfsfólks og nemenda góð („gagnkvæm virðing“). Erfiðleikar hafa verið með einn árgang skólans en mat starfsmanna og foreldra var að það hefði talsvert breyst til batnaðar á þessu ári. Viðhorf nemenda í þessum árgangi reyndust þó ekki nægilega jákvæð ef marka má niðurstöður viðhorfakönnunar meðal nemenda (sjá síðar í þessari skýrslu).

Nokkrir viðmælenda lögðu áherslu á að starfsandi og bragur í skólanum hefði farið batnandi á undanfönum árum.

Í spurningalistakönnun meðal foreldra komu fram talsverðar áhyggjur hóps foreldra vegna agaleysis og agavandamála. Þessar áhyggjur eru langmestar í hópi foreldra sem eiga börn í 7., 8. og 9. bekk.

Sökum þess hve heimsókn skýrsluhöfunda í skólann var stutt fengu þeir ekki glögga mynd af aga og skólabrag. Það litla sem þeir sáu var um margt jákvætt hvað nemendur varðar. Skýrsluhöfundar lögðu sjálfir spurningalista fyrir nemendur í 5.-10. bekk og tóku þeir þessu erindi sérstaklega vel og var framkoma þeirra að öllu leyti til fyrirmynnar.

Ein skólastofa í gamla húsinu hefur verið tekin undir aðstöðu fyrir nemendur í frímínútum og var mjög góður bragur þar þegar skýrsluhöfundar heimsóttu nemendur. Nemendur sátu við tafl, spil og spjall.

Starfsfólk benti á að yfirleitt væri mjög góður bragur í frímínútum og vandamál fátið.

Nokkrir foreldrar lýstu óánægju með að nemendum skyldi leyft að fara af skólalóð á skólatíma.

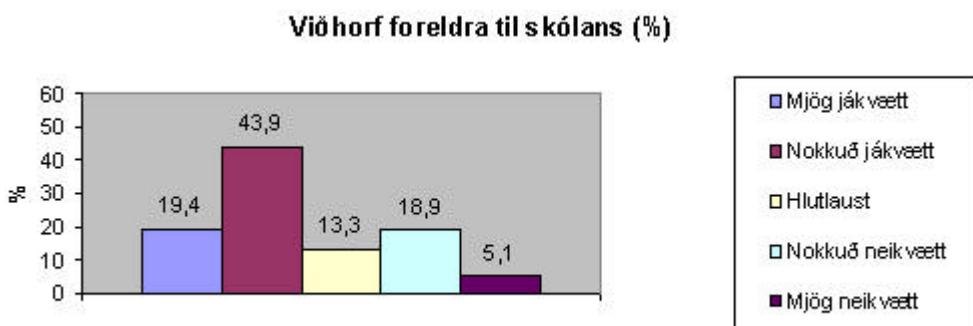
Starfsfólk taldi einelti í nemendahópnum lítið. Kannanir meðal foreldra og nemenda benda þó til þess að hér þurfí betur að huga að. Tólf (12,9%) foreldrar sem svöruðu spurningalistakönnun skýrsluhöfunda sögðu barn sitt hafa orðið fyrir einelti. Í könnun meðal nemenda í 5. til 10. bekk sögðust 11 nemendur (19,3%) hafa verið lagðir í einelti. Eineltið tengist nemendum í öllum aldurshópum nema 10. bekk.

Þá má nefna að í foreldrakönnun sem gerð var í tengslum við sjálfsmat skólans kom fram að helmingur foreldra var ósammála fullyrðinguni „Einelti er fáttítt í skólanum“.

Því er brýnt að kanna þessi mál betur.

Viðhorf foreldra til skólans

Í spurningalistakönnun sem gerð var meðal foreldra lýstu 19 (19,4%) foreldrar mjög jákvæðum viðhorfum til skólans, 43 (43,9%) töldu viðhorf sín nokkuð jákvæð, 13 (13,3%) höfðu hlutlaust viðhorf, 18 (18,9%) lýstu nokkuð neikvæðum viðhorfum og 5 (5,1%) mjög neikvæðum.

Enda þótt 63,3% foreldra lýsi jákvæðum viðhorfum til skólans verður að benda á að viðhorf foreldra til skóla í könnunum RKHÍ hafa yfirleitt mælst talsvert jákvæðari. Um fjórðungur foreldra hefur neikvæð viðhorf til skólans og er engum vafa undirorpíð að viðhorf þessa hóps hafa slæm áhrif á skólastarfið.

Foreldrar voru í sömu könnun spurðir um viðhorf sín til umsjónarkennara og reyndust þau í flestum tilvikum jákvæð.

Starfsfólk skólans nefndi að „neikvæðar bylgjur“ bærust frá nokkrum foreldrum í garð skólans og það hefði áhrif á nemendur.

Mat skýrsluhöfunda er að eitt brýnasta viðfangsefni skólans sé að bæta enn viðhorf foreldra til skólans.

Loks skulu nefndar eftirfarandi athugasemdir sem foreldrar gerðu:

- ?? Foreldraráð hefur með formlegum hætti gagnrýnt notkun úreltrar námsbókar sem notuð hefur verið til stafsetningarkennslu.
- ?? Nokkrir foreldrar gagnrýndu að starfsfólk skólans reykti á skólalóð. Slíkt er vitaskuld með öllu óviðeigandi ef rétt er og hlýtur að verða að grípa til viðeigandi ráðstafana.

Foreldrasamstarf

Mat stjórnenda er að foreldrasamstarf hafi verið að eflast við skólann. Foreldrafélag starfar við skólann. Fyrir hverja bekkjardeild eru skipaðir tenglar úr hópi foreldra og er þetta starf mjög virkt í sumum bekkjum, en minna í öðrum.

Foreldraráð starfar við skólann, en er þó ekki fullskipað. Foreldraráð hefur fjallað um skólanámskrá og gert formlegar athugsemdir eins og ráð er fyrir gert. Hefur þeim verið vel tekið.

Í Skólanámskrá eru foreldrar hvattir til að hafa samband við skólann og þeim bent á leiðir til að ná til kennara. Á heimasíðu skólans hafa foreldrar aðgang að upplýsingum um heimavinnu barna sinna. Bent var á að betur mætti kynna heimasíðuna. Þá var nefnt að ekki skiluðu allir kennarar upplýsingum um heimavinnu eða starfsáætlanir. Á slíku er nauðsynlegt að taka af festu.

Í spurningalistakönnun skýrsluhöfunda kom fram að aðeins þriðjungur foreldra notar heimasíðu skólans mjög eða nokkuð oft.

Foreldraviðtöl eru haldin tvívar á ári og eru þau vel sótt og mat flestra foreldra á þeim jákvætt. Á haustin eru kynningarfundir fyrir foreldra þar sem kennarar kynna námsefni vetrarins og eru þeir ágætlega sóttir, eins og raunar allir þeir viðburðir sem foreldrar eiga kost á.

Samstarfi kennara yngstu barnanna við foreldra var hrósað af mörgum viðmælendum og það er skoðun skýrsluhöfunda að þar sé margt til fyrirmynndar. Sérstaka athygli vakti sú leið sem kennarar fara við að bjóða foreldrum til virkrar þátttöku í skólastarfinu þar sem foreldrar leggja af mörkum með ýmsum hætti (kennsla, aðstoð, upplestur, frásagnir).

Þá er samvinna við foreldra nemenda í 9. bekk góð, einkum í tengslum við fjárföflunarverkefni þeirra.

Margir foreldrar töldu að talsvert vantaði á að nægilegur hljómgrunnur væri í skólanum gagnvart hugmyndum þeirra. Nokkrir starfsmenn tóku undir þessa skoðun.

Í spurningalistakönnun skýrsluhöfunda kom fram að mikill meirihluti foreldra taldi samstarf við skólann viðunandi eða gott (82,8%). Nokkur hópur foreldra (17 eða 17,1%) taldi það ekki nógu gott eða mjög slæmt.

Í sömu könnun var sérstaklega spurt um skoðun foreldra á samstarfi við umsjónarkennara og töldu 86 (87,8%) það mjög eða nokkuð gott, 9 (9,2%) tóku ekki afstöðu en 3 (3,1%) töldu samstarfið fremur slæmt.

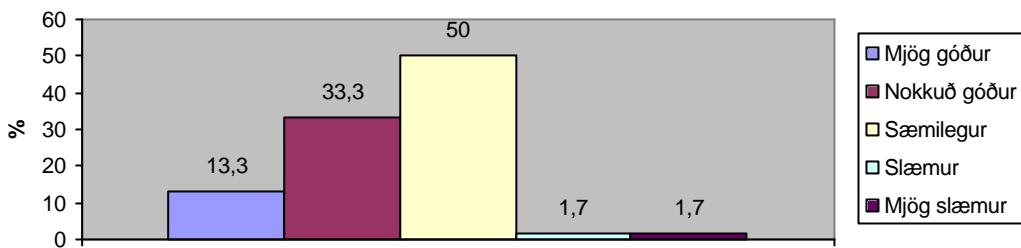
Í viðræðum við foreldra og kennara kom fram að skólinn mætti standa betur að samvinnu við foreldra í tengslum við undirbúning og úrvinnslu samræmdra prófa.

Viðhorf nemenda til skólans

Viðhorf nemenda voru, eins og fram hefur komið, könnuð með nafnlausum spurningalista sem lagður var fyrir alla nemendur í 5.- 10. bekk sem staddir voru í skólanum 1. apríl sl.

Nemendur voru m.a. spurðir hvort þeir teldu að Seyðisfjarðarskóli væri góður eða slæmur skóli. Átta nemendur (13,3%) töldu skólann mjög góðan, 20 (33,3%) nokkuð góðan, 30 (50%) sæmilegan og tveir (2,4%) slæman.

Viðhorf nemenda til skólans

Þessar niðurstöður eru í slakara lagi miðað við mælingar Rannsóknarstofnunar í öðrum skólum.

Aðspurðir um álit sitt á kennurum töldu 12 nemendur (20%) flesta kennara mjög góða, 22 (36,7%) nokkuð góða, 23 (38,3%) sæmilega, tveir (3,3%) telja þá slæma og einn (1,7%) mjög slæma.

Tveir nemendahópar reyndust áberandi jákvæðastir gagnvart kennurum sínum, en það voru annars vegar nemendur í 5. og 6. bekk og hins vegar nemendur í 10. bekk.

Viðhorf stúlkna til skólans eru í heild talsvert jákvæðari en viðhorf drengja en stúlkur finnast þó einnig í hópi mjög neikvæðra nemenda.

Nemendur voru beðnir að leggja mat á viðmót annarra starfsmanna en kennara og töldu 36 (60%) það gott, 22 (36,7%) sæmilegt en aðeins tveir nemendur (2,4%) töldu það slæmt.

Nemendur voru spurðir hvað best væri við skólann og nefndu flestir frímínútur, góða vini, skemmtilega krakka og félagslíf. Einnig má nefna svör eins og þessi:

Það eru góðir kennrarar, skemmtilegt starfsfólk.

Ég er með mjög góða kennara og það eru fáir í skólanum svo að maður þekkir alla.

Litlir bekkir svo kennarinn getur sinnt öllum. Mikil samheldni hjá bekkjarfélögum.

Einnig má nefna þetta svar sem vekur til umhugsunar:

Ég skil ekki af hverju þið eruð að spyrja ... hvað sé best við skólann ... skóli er bara skóli, flestir alveg eins, og ekki eins og við nemendurnir fáum eitthvað að ráða hvernig hann er eða ráða einhverju um námið.

Nemendur voru einnig spurðir hvað væri það versta við skólann og voru svör margbreyleg: Leiðinlegar námsgreinar eða leiðinlegt námsefni, „sumir kennrarar“, lítið um að vera, slæm aðstaða og einelti. Margir kvörtuðu yfir salernisaðstöðu. Salernin voru einnig oftast nefnd þegar spurt var hverju þyrfti helst að breyta í skólanum. Einnig var gagnrýnt að félagslíf væri of lítið.

Nemendur voru spurðir um líðan sína í skólanum og sögðu 12 (20%) að þeim liði afar vel, 29 (48,3%) nokkuð vel og 18 (30%) sæmilega. Einn nemandi (1,7%) sagði að sér liði mjög illa. Fjórir nemendur könnuðust við að vera oft kvíðnir í skólanum.

Spurningu um það hvort námsefnið í skólanum væri skemmtilegt eða leiðinlegt svöruðu tveir (3,3%) að það væri mjög skemmtilegt, 11 (18,3%) töldu það nokkuð skemmtilegt, 28 (46,7%) sæmilegt, 13 (21,7%) leiðinlegt og sex (10%) mjög leiðinlegt. Nemendur í 9. bekk eru neikvæðastir en 61% þeirra telur námsefnið leiðinlegt.

Nemendur voru spurðir hvort kennslan væri fjölbreytt eða fábreytt og töldu fimm (8,6%) hana mjög fjölbreytta, 16 (27,6%) nokkuð fjölbreytta, 20 (34,5%) töldu kennsluna hvorki fjölbreytta né fábreytta, 11 (19%) töldu hana nokkuð fábreytta og sex (10,3%) mjög fábreytta.

Nemendur voru spurðir um uppáhaldsnámsgreinar sínar, sem og þær námsgreinar sem þeim þættu verstar. Niðurstöðurnar má sjá á þessari töflu:

Vinsælustu námsgreinarnar	Fjöldi nemenda	Verstu námsgreinarnar	Fjöldi nemenda
Íþróttir	37	Samfélagsfræði	29
Smiði	33	Stærðfræði	28
Stærðfræði	18	Náttúrufræði	22
Upplýsingatækni – tölvufræði - ritvinnsla	20	Íslenska	17
Enska	14	Tölvufræði – ritvinnsla	12
Danska	12	Danska	10
Myndmennt	12	Enska	9

Þessar niðurstöður eru svipaðar þeim sem fengist hafa í könnunum í öðrum skólum með þeiri undantekningu að sjaldgæft er að sjá dönsku á lista yfir vinsælar námsgreinar. Þá er ekki algengt að sjá samfélagsfræði og náttúrufræði svo hátt á lista yfir óvinsælar greinar.

Nemendur voru beðnir um að taka afstöðu til fullyrðingarinnar „Mér þykir vænt um skólann minn“ og kváðust átta nemendur (13,3%) vera mjög sammála þessari fullyrðingu, 13 (21,7%) voru sammála, 28 (46,7%) sögðust ekki vita þetta, fimm (8,3%) voru ósammála og sex (10%) mjög ósammála.

Eins og sjá má af þessu yfirliti skortir talsvert á að viðhorf nemenda séu nægilega jákvæð. Áréttu ber að aðeins var leitað álits nemenda í fimm efstu bekkjunum.

Félagsstarf

Umsjón með félagslífi í skólanum er í höndum svokallaðs tómstundaráðs sem skipað er fulltrúum nemenda í 8.-10. bekk. Þá eru tveir af kennurum skólans ráðinu til aðstoðar. Náið samstarf er við Félagsmiðstöð bæjarins um skipulag starfsins.

Nemendur voru í spurningalistakönnun spurðir um afstöðu sína til félagslífsins í skólanum og töldu sjö nemendur (11,7%) það mjög gott, 23 (38,3%) nokkuð gott, 16 (26,7%) sæmilegt, 10 (16,7%) slæmt og fjórir (6,7%) mátu það mjög slæmt.

Foreldrar voru talsvert neikvæðari til félagsstarfsins. Í könnun skýrsluhöfunda reyndust aðeins 25 foreldrar (27,2%) sáttir við það félagsstarf sem nemendur eiga kost á í skólanum, 14 (15,2%) tóku ekki afstöðu en 53 (57,6%) voru ósáttir.

Í sjálfsmatskönnun skólans í nóvember 2002 voru foreldrar beðnir um að taka afstöðu til fullyrðingarinnar „Nemendum stendur til boða fjölbreytt tómstundastarf á vegum skólans“. Þessu var aðeins eitt (1,9%) foreldri af 52 sammála, 22 (42,3%) sögðust frekar sammála, 16 (30,8%) voru fremur ósammála og 13 (25%) voru mjög ósammála þessari fullyrðingu.

Hér virðist því vera svið sem full ástæða er til að efla.

Umhverfi og aðstaða

Seyðisfjarðarskóli er vel staðsettur í bænum, en til baga er að gata liggar í gegnum skólalóðina. Ekki hafa orðið teljandi slys vegna þessarar tilhögunar en ekki verður annað séð en að hún sé með öllu óviðunandi.

Aðalskólahúsin eru tvö, eins og fram hefur komið. Yngstu nemendur eru í Nýja skóla og er aðstaða þar um flest með ágætum. Umhverfið þykir hlýlegt og taka skýrsluhöfundar undir það. Þó var nefnt að loftræstingu væri ábótavant.

Eldra skólahúsið, Gamli skóli, er afar fallegt hús en hentar um margt illa til nútímaskólahalds. Skýrsluhöfundum þótti nokkuð vanta á að viðmælendur vildu horfast í augu við þetta, sem er skiljanlegt þegar litið er til þess sjarma sem fylgir gömlu og glæsilegu húsi. En vankantarnir eru margir. Skrifstofa skólans er á 2. hæð og deila ritari og aðstoðarskólastjóri henni. Skólastofur eru litlar og þar er ekki rými fyrir stóra námshópa. 22 nemendur eru í 9. bekk og afar þróngt í stofu þeirra. Salernis-aðstöðu er ábótavant (gildir það jafnt um nemendur og starfsfólk). Starfsaðstaða hjúkrunarfræðings í geymsluherbergi í kjallara er með öllu óviðunandi. Þá eru brunavarnarvandamál í húsinu og mega nemendur t.d. ekki koma á efstu hæð þess. Umferð hreyfihamlaðra yrði miklum annmörkum háð ef á reyndi.

Hugmyndir hafa verið uppi um að breyta Gamla skóla í ráðhús og ljúka byggingu Nýja skóla. Skýrsluhöfundar telja að það yrði skólahaldi mjög til framdráttar. Því miður eru ekki áætlanir um það innan bæjarfélagsins að setja þetta verkefni á oddinn í næstu framtíð.

Það er skoðun skýrsluhöfunda að starfsfólk skólans sem vinnur í Gamla skóla, og þá sérstaklega kennrarar, megi leggja meiri rækt við að gera umhverfið innanhúss hvetjandi og örвandi til náms. Hér má nefna að setja kort og myndir á veggi og ganga með snyrtilegri hætti um gögn, tæki og bækur.

Uppröðun í kennslustofum í eldri árgöngunum er yfirleitt með hefðbundnu sniði sem ýtir undir fábreytta kennsluhætti. Ástæða er til að hvetja kennara til að hafa þar meiri fjölbreytni.

Tölvuver skólans og skólasafn eru í sama rými. Starfslið bendir á að þessi tilhögur hafi ýmsa kosti og auðveldi m.a. að tengja heimildaleit í bókum og blöðum við upplýsingatæknina. Á hinn bóginn verður ekki annað séð en að þessi tilhögur hamli notkun skólasafnsins í tengslum við aðrar námsgreinar.

Tölvuverið er búið tólf tölvum og stendur fyrir dyrum að endurnýja þær. Tölvur eru yfirleitt ekki í almennum skólastofum en hugmyndin er að setja upp annað tölvuver í Nýja skóla eða að koma tölvum þar fyrir í stofum.

Kennurum hefur verið sköpuð vinnuaðstaða í einni skólastofunni í Gamla skóla og er hún um margt ágæt. Þar eru þó aðeins tvær tölvur sem er til baga, m.a. í ljósi þess að upplýsingakerfið Stundvísi er notað við skráningu upplýsinga um nemendur og samskipti við foreldra. Að öðru leyti er vinnustofan ágætlega búin.

Aðstaða til kennslu raungreina er ófullnægjandi og er brýnt að bæta úr því.

Nýtt og glæsilegt íþróttahús er í næsta nágrenni skólans (nánast á skólalóðinni) og er sú aðstaða eins og best verður á kosið. Góð sundlaug er einnig á lóðinni.

Skólinn hefur aðgang að samkomuhúsi bæjarins, sem er tengt íþróttahúsini, og er hún m.a. nýtt til leiklistarstarfsemi skólans.

Aðstaða til heimilisfræðikennslu hefur verið sett upp til bráðabirgða í íþróttahúsi skólans, í þróngu og að hluta til gluggalaus rými. Þessi aðstaða er óviðunandi og mikil óánægja með hana. Margir viðmælenda höfðu þung orð um þessa aðstöðu og var hún jafnvel kölluð „ömurleg“.

Aðstöðu til myndmenntakennslu þarf að bæta og sömuleiðis aðstöðu til handmennta sem kennd er í fjölnotarymi í Gamla skóla.

Margir viðmælenda töldu það mjög til baga að kennslan færi fram í tveimur skólahúsum. Nokkrir töldu það þó kost að hafa yngri börnin sér.

Í spurningalistakönnun meðal nemenda kom fram, eins og fyrr er greint frá, mikil óánægja með salerni skólans.

Endurmenntun starfsmanna

Endurmenntunaráætlun er í undirbúningi. Skólinn hefur staðið fyrir ýmsum nám-skeiðum fyrir starfsmenn, m.a. um áfallahjálp, samskipti og samvinnu.

Tveir kennrarar skólans eru í framhaldsnámi við Kennaraháskóla Íslands og er það mat stjórnenda að nám þeirra hafi nýst skólanum vel. Aðstoðarskólastjóri hefur nýlega bætt við sig námi í kerfisfræði og hefur það einnig komið skólanum vel.

Könnun sem gerð var meðal kennara í tengslum við innra mat skólans í nóvember 2002 gefur um sumt jákvæða mynd af stuðningi skólans við endurmenntun þeirra (Grunn-Skólarýnir: Forsendur 2002, bls. 7). Önnur atriði eru neikvæðari, einkum þau sem lúta að fjármagni til ráðstöfunar til endurmenntunar (sama heimild, bls. 12).

Stuðningur sveitarfélags

Mat stjórnenda er að sveitarfélagið styðji vel við skólann.

Mat foreldra var að hér þyrfti að gera talsvert betur og var þar sérstaklega bent á ýmis atriði sem varða aðstöðu sem þyrftu að standa til bóta.

Eins og fram hefur komið í þessari skýrslu er það mat skýrsluhöfunda að verulega brýnt sé að bæta margvíslega aðstöðu í skólanum (sjá kaflann um umhverfi og aðstöðu).

Samstarf við skólaskrifstofu

Ánægja kom fram með samskipti við skólaskrifstofu og þjónustu hennar. Þó var bent á að bagalegt væri hve illa hefði gengið að ráða sérfræðinga þangað.

Annað

Athygli starfsmanna skólans er vakin á því að nokkrar myndir á skrifstofu og munir á kennarastofu, sem tengjast „innanhússmenningu“ og „innanhússhúmor“ starfsmanna geta (og hafa) komið gestum spánskt fyrir sjónir og geta (og hafa) skaðað ímynd skólans.

Samantekt: Sterkar hliðar

- ?? Góður starfsandi er í skólanum og nær hann til allra starfsmanna.
- ?? Skólabragur er um margt góður og agavandamál fátíð.
- ?? Fjölbreytt og vönduð byrjendakennsla þar sem áhersla er lögð á virka kennsluhætti og foreldrasamstarf. Aðstaða til byrjendakennslu er sömuleiðis prýðileg og umhverfið lifandi og skemmtilegt.
- ?? Margir kennrar vinna gott starf við kennslu faggreina.
- ?? Ánægja er með störf flestra annarra starfsmanna skólans og viðhorf nemenda til þeirra jákvæð.
- ?? Smíðakennsla við skólann fær góðan vitnisburð nemenda og foreldra.
- ?? Um margt er vel staðið að uppbyggingu upplýsingamenntar innan skólans.
- ?? Aðstaða til íþróttakennslu er með ágætum.
- ?? Starfsfólk skólans er ánægt með stjórnun hans.
- ?? Vinna starfsliðs að innra mati skólans hefur styrkt skólastarfið.
- ?? Vel sýnist staðið að sérkennslu við skólann.
- ?? Til fyrirmynadar er spurningakeppni sem nemendur í 9. bekk standa fyrir í samvinnu við foreldra og kennara með þáttöku íbúa á Seyðisfirði.
- ?? Margt er vel gert í skólanámskrá, einkum eru markmiðslýsingar skilmerkilegar.
- ?? Skólinn heldur úti ágætri heimasíðu.
- ?? Viðhorf nemenda til dönsku eru jákvæðari en í flestum öðrum skólum sem starfsmenn Rannsóknarstofnunar Kennaraháskólans hafa athugað.

Samantekt: Veikar hliðar

- ?? Starfsaðstöðu er um margt ábótavant (sjá kafla um umhverfi og aðstæður).
- ?? Enda þótt meirihluti foreldra sé mjög eða nokkuð ánægður með skólann eru viðhorf þeirra neikvæðari en mælst hafa í flestum öðrum könnunum sem Rannsóknarstofnun Kennaraháskóla Íslands hefur gert.
- ?? Neikvæð viðhorf margra foreldra til skólastjóra skaða skólastarfið.
- ?? Viðhorf nemenda í nokkrum bekkjardeildum skólans eru ekki nægilega jákvæð.
- ?? Verkleg kennsla í skólanum stendur um margt veikt, m.a. heimilisfræði, sem aðeins er kennd í yngstu bekkjunum og við lakar aðstæður.
- ?? Námsumhverfi í eldri deildum skólans er ekki nægilega hvetjandi og kennsluhættir ekki nægilega fjölbreyttir.
- ?? Vísbendingar komu fram um að óánægja með samkennslu geti haft neikvæð áhrif á námsárangur.
- ?? Ekki er lögð nægileg áhersla á framboð valgreina.
- ?? Leikvöllum er áfátt.
- ?? Vísbendingar komu fram um eineltisvandamál.
- ?? Óánægja er með það félagsstarf sem í boði er á vegum skólans.

Ýmsar athugasemdir

- ?? Á heimasíðu skólans eru nokkur atriði sem þarf að lagfæra (myndir birtast ekki, óvirkir tenglar).
- ?? Lagfæra þarf salerni nemenda.
- ?? Þó margt sé vel gert í skólanámskrá skólans má vanda betur til útgáfunnar og bæta framsetningu. Mikilvægt er að skólanámskrá sé fallega frá gengin og hnökralaus eftir því sem unnt er.

Umræða og tillögur

Fjölmargar rannsóknir hafa verið gerðar á þeim skólum sem ná bestum árangri, sem og á skólum þar sem starfsandi þykir hvað bestur. Þessar rannsóknir leiða í ljós ákveðin sameiginleg einkenni þeirra skóla sem best standa. Eftirfarandi atriði eru oftast nefnd í þessum rannsóknum:

- ?? Sterk fagleg forysta skólastjórnenda, stuðningur og hvatning.
- ?? Stöðugleiki í kennaraliði.
- ?? Öflugt faglegt samstarf kennara, áhersla lögð á þróunarstarf og símenntun.
- ?? Árangursmiðaðar námskröfur, áhersla lögð á iðni og ástundun.
- ?? Stuðningur skólayfirvalda.
- ?? Samhugur, samkennd og gagnkvæmur stuðningur meðal starfsliðs.
- ?? Öflugt foreldrasamstarf.
- ?? Gott skipulag og agi.

Sé þessi listi mátaður við þær niðurstöður sem fengist hafa í þessari athugun kemur í ljós að á nokkrum sviðum stendur Seyðisfjarðarskóli vel, en veikar á öðrum.

Sterk fagleg forysta skólastjórnenda, stuðningur og hvatning

Hvað þetta varðar stendur Seyðisfjarðarskóli um sumt vel, annað er veikara. Starfsfólk skólans telur skólastjórnendur veita sér góðan stuðning, gott sé að leita til þeirra og að skólanum sé lýðræðislega stjórnað. Á hinn bóginn virðist skólastjóri gjarnan mega beita sér með markvissari hætti í faglegu umbótastarfi. Ástæða er til að benda á að hér sýnist hafa verið lagður ágætur grunnur í tengslum við innra mat skólans.

Flest bendir til þess að í skólanum séu að skapast ágæt skilyrði til umbótastarfs og er áriðandi að nýta þann byr sem nú er að gefast.

Stöðugleiki í kennaraliði

Þessi þáttur hefur til skamms tíma verið veikur. Margt bendir þó til þess að á þessu sé að verða breyting og að aukin stöðugleiki sé framundan. Miklu skiptir að ráða að skólanum kennara til að byggja upp kennslu á þeim sviðum þar sem skólinn stendur veikast.

Öflugt faglegt samstarf kennara, áhersla á þróunarstarf og símenntun

Eindregið er mælt með því að sótt sé fram á þessu sviði. Öflug byrjendakennsla og góð fagleg þekking á því sviði meðal starfsliðs skapar fjölmörg sóknarfæri. Þá eru að skapast í skólanum ágæt skilyrði til framsækins starfs á sviði upplýsingataekni. Með eflingu tækjakosts ætti þekking og hæfni þeirra starfsmanna sem búa yfir sérþekkingu á þess sviði að geta nýst enn betur. Athugun skýrsluhöfunda sýnir að upplýsingamennt er enn að mestu bundin við námsgreinina sjálfa, en þyrfti að teygja anga sína til sem flestra námsgreina, eins og gert er ráð fyrir í Aðalnámskrá.

Eins og fram hefur komið í þessari skýrslu er ástæða til að hvetja starfsfólk skólans til að leggja áherslu á uppbyggingu list- og verkgreina. Þessar greinar eru afar mikilvægar og fleiri viðfangsefni á þessum sviðum gætu einnig vegið þungt til að

breyta viðhorfum margra nemenda til náms til hins betra, en eins og fram hefur komið skortir talsvert á að viðhorf margra þeirra til skóla og náms séu nægilega jákvæð. Kannanir Rannsóknarstofnunar sýna að list- og verkgreinar eru gjarnan vinsælustu námsgreinarnar.

Sérstaka áherslu ætti að leggja á að þróa virka og fjölbreytta kennsluhætti á unglingsastigi. Þá þarf að efla raungreinakennsluna. Einnig má nefna að auka veg tjáningar, umræðna, sjálfstæðra verkefna, hópvinnu, heimildavinnu, þrautalausna, skapandi starfs, vettvangsferða og tilrauna, svo fátt eitt sé nefnd. Einnig ætti það að vera forgangsverkefni að efla hlut valgreina á unglingsastigi.

Þá þarf að huga sérstaklega að samkennslunni. Áríðandi er að líta á kosti hennar, ekki síður en galla hennar. Kennrarar mega undir engum kringumstæðum láta nemendur finna að þeir séu óánægðir með þessa tilhögun. Mælt er með því að kennrarar fái ráðgjöf um skipulag samkennslu. Í framhaldi af því er brýnt að útskýra kosti samkennslunnar fyrir foreldrum því neikvæð viðhorf þeirra geta haft áhrif til hins verra.

Loks má nefna að huga þarf að uppyggingu lífsleiknikennslunnar.

Gögn þau sem aflað var og skýrsluhöfundar höfðu aðgang að benda til þess að samvinna kennara þvert á námsgreinar í eldri deildum skólans sé of lítil og er eindregið mælt með því að hún verði efld.

Árangursmiðaðar námskröfur, áhersla lögð á iðni og ástundun

Ekki verður annað séð en að skólinn standi ágætlega hvað þetta varðar. Miklu skiptir að enginn kennari hlaupist undan merkjum í þessum efnum, því slíkt smitar út frá sér. Áríðandi er að skólastjórnendur taki á því föstum tökum ef misbrestur verður á þessu.

Stuðningur skólayfirvalda

Eins og fram hefur komið telja stjórnendur skólans skólan fá ágætan stuðning sveitarfélagsins.

Skýrsluhöfundar telja að ekki sé haegt að horfa fram hjá því að verulegar umbætur þurfi að gera hvað skólahúsnaði varðar, sem og að bæta aðstöðu í mörgum efnum. Elsta skólahúsið hentar að dómi skýrsluhöfunda illa til nútímaskólahalds. Mælt er með því að annaðhvort verði ráðist í endurhönnun þess eða að húsið verði tekið til annarra nota og byggingu Nýja skóla lokið. Seinni kosturinn er betri í ljósi þess að með honum skapast möguleikar á að leysa skólalóðarvandann og lagfæra leikvelli. Brýnt er að bæta skrifstofuáðstöðu, starfsaðstöðu kennara og nokkurra annarra starfsmanna, aðstöðu til kennslu handmennta, myndmennta, heimilisfræða og raungreina. Þá þarf að bæta hreinlætisaðstöðu og huga að aðgengi fyrir hreyfihamlaða.

Samhugur, samkennd og gagnkvæmur stuðningur meðal starfsliðs

Eins og fram hefur komið í þessari skýrslu ríkir mikill samhugur meðal alls starfsliðs og er starfsandi með ágætum. Einmitt þetta er mikilvæg forsenda skólapróunar.

Öflugt foreldrasamstarf

Enda þótt foreldrasamstarf hafi verið að eflast á undanförnum árum stendur það enn of veikt. Afar áríðandi er að treysta þetta samstarf. Reynslan sýnir að forganga skólastjórnenda ræður úrslitum í þessum efnum. Miklu varðar að takast megi að eyða þeiri tortryggni sem ríkir milli starfsliðs skólans og nokkurs hóps foreldra. Viðhorf foreldra til skólans þurfa að verða miklu jákvæðari, því neikvæð afstaða skaðar skólastarfið. Það ætti því að verða forgangsverkefni að vinna traust þess hóps sem neikvæður er. Það verður annars vegar gert með því að bæta skólastarfið og hins vegar með meiri og hreinskíptnari samskiptum. Hér verða skólastjórnendur að hafa forgöngu.

Eindregið er mælt með því að skólinn gefi út regluglegt fréttabréf og að aukin áhersla verði lögð á að kynna skólastarfið fyrir foreldrum og öðrum bæjarbúum. Í skýrslunni hafa verið nefnd dæmi um samskipti og samstarf við foreldra sem til fyrirmynadar má telja og má benda á þau sem dæmi um aðgerðir á þessu sviði sem hafa má til fyrirmynadar.

Mælt er með formlegum skólastetningum og skólaslitum.

Gott skipulag og agi

Eins og fram hefur komið í þessari skýrslu hafa margir foreldrar áhyggjur af aga og skólabrag. Mat skýrsluhöfunda er að agi og skólabragur sé um margt ágaetur, þó frá því séu undantekningar. Starfslið og skólastjórnendur hafa verið að taka á nokkrum vandamálum og virðast hafa náð þar talsverðum árangri. Afar áríðandi er að enginn kennari kasti til höndum varðandi undirbúning kennslu, vinnuáætanir og námsmat. Ef slíkt kemur upp þarf að taka á slíku af ákveðni og festu. Fátt skaðar meira ímynd skóla en viðvarandi vanræksla, jafnvel þó hún nái aðeins til fárra starfsmanna.

Eins og sjá má af þessari umræðu stendur Seyðisfjarðarskóli um margt vel þó nokkuð vanti á að hann standist samanburð við bestu skóla. Áríðandi er að styrkja skólastjórnun, efla kennslu í þeim námsgreinum sem veikast standa, bæta ýmsa aðstöðu og síðast en ekki síst að styrkja foreldrasamstarf. Í skólastarfinu eru fjölmargir góðir sprotar sem áríðandi er að hlúa að.

Mat skýrsluhöfunda er að skólinn standi um margt betur en ýmis neikvæð viðhorf sem þeir rákust á gætu gefið til kynna. Hin slæma aðstaða sem skólinn býr við á mörgum sviðum hefur áreiðanlega mikið að segja í þessum efnum. Hið sama gildir um umgengni og alla ásýnd skólans, einkum eldra húsnæði hans. Skólastarfið allt þarf að verða sýnilegra, sem og stjórnun þess. Metnaður starfsliðs þarf að sjást betur utan skólans.

Það er von skýrsluhöfunda að þessi skýrsla komi að notum við þær umbætur sem nauðsynlegar eru.

Heimildir

Aðalnámskrá grunnskóla. 1999. Reykjavík: Menntamálaráðuneytið.

Díana Huld Pálsdóttir. 2002. Betra samstarf – betri árangur. Rannsókn á viðhorfum foreldra til ónefnds grunnskóla á landsbyggðinni. Lokaverkefni til B.Ed.-gráðu.

Grunn-Skólarýnir: Forsendur. [Gögn úr innra mati skólans, nóvember 2002]

Ingvar Sigurgeirsson. 1999. *Litróf kennsluaðferðanna. Handbók fyrir kennara.* Reykjavík: Æskan.

Skólanámskrá Seyðisfjarðarskóla. 2002–2003.

Pétur Böðvarsson. 2002. *Áætlun um sjálfsmat fyrir Seyðisfjarðarskóla fyrir skólaárið 2002 til 2003.*